

MEIE EUROOPA

Europe Directi Jõhvi teabekeskuse infoleht
Nr 52 Laupäev, 3. veebruar 2024

EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA
ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

MINISTER TIIT RIISALO: nii soodsaid toetusi Ida-Viru ettevõtetele nagu praegu tulevikus enam ei tule

■ Majandus- ja infotehnoloogiainister Tiit Riisalo julgustas neljapäeva õhtul Saka mõisas toimunud Eesti Kaubandus-Tööstuskoja liikmete õhtusöögil Ida-Viru ettevõtjaid kasutama õiglase ülemineku fondi võimalusi oma tegevuse arendamiseks, märkides, et nii soodsaid toetusi nagu praegu tulevikus enam ei tule.

✓ Kuidas teie hinnangul on Ida-Virumaa ettevõtted praeguse seisuga kasutanud võimalusi, mida õiglase ülemineku fondi meetmed siinse ettevõtluse arendamiseks pakuvad?

Põhjalikke järeldusi on veel vara teha, aga kindlalt võib väita, et võrreldes eelmise suve seisuga on pilt märkimisväärselt muutunud. Kui tol hetkel võis pessimistlikuma maailmavaatega inimestele tunduda seis juba lootusetu ja ilmusid artiklid, et see rong on läinud, siis tegelikkuses pilt nii hull ei ole. Suuretegevõtluse toetamise meetmes on juba mitmeid rahastamisotsuseid tehtud ja neid tuleb järjest juurde.

Veebruari lõpus või märtsi alguses võtame koos rahandusministeeriumiga veel kord tervikpildi ette ja valmistame ette mõned muudatused. Eelkõige selles, kuidas fondi vahendeid meetmete vahel tõsta ringi niimoodi, et sealt, kus nõudlus on väiksem, läheks rohkem raha sinna, kus on taotlusi rohkem.

Praegusel keerulisel ajal on oluline anda ettevõtjatele investeerimisjulgest. Kui tehakse investeeringuid, siis tulevad ka töökohti inimestele.

Kõige rohkem paneb muretsema, et väikeettevõtluse arendamise taotlusi on vähevoitu. Väikeettevõtjate jaoks on taotlemise tingimused tehtud hästi soodsaks, selliseid ei ole kunagi varem olnud.

Olen saanud kohtumistel Ida-Viru ettevõtjatega tagasisidet, et ei saada kiiresti vastuseid esitatud taotlustele. Selle me kindlasti kontrollime üle. Sellisel juhul peame operatiivselt reageerima ja vajaduse korral taotluste menetlemisega tegelevate inimeste hulka suurendama. Püüame neid kitsaskohti kõrvaldada.

Minu silmis on väikeettevõtluse areng ja tugevnemine Ida-Virumaal eriti tähtis. Koos sellega levivad ka ettevõtluskultuur ja -mõteteviisid.

✓ Millega saab innustada ja julgustada neid ettevõtjaid, kes kõhklevad, ikkagi esitama oma plaanide elluviimiseks õiglase ülemineku fondi taotlusi?

Ma ei oska millegi muuga innustada kui kõige lihtlasema asja – rahaga. Võin julgelt välja öelda, et nii heldete ja vabade tingimustega toetusmeetmeid pole Eesti ajaloos varem olnud. Sisuliselt on võimalik investeeringu kulu katta kuni 80 protsendi ulatuses fondi toetusega. Tavaliselt saavad nii suures ulatuses toetusi mitmetulundusühingud, et viia näiteks kultuurivaldkonnas ellu mõni ülal-idea. Ettevõtete puhul on olnud pigem vastupidi, et ettevõtjad peavad ise rohkem panustama, kui on toetuse osa.

Ma arvan, et sellist suhet, kus ettevõtja omaosalus on vaid 20 protsenti, ei tule kunagi hiljem.

Seetõttu ma julgustaksin kõiki Ida-Virumaa ettevõtlikke inimesi fondi võimalusi kasutama, et luua selle toel uusi ettevõtteid või laiendada olemasolevaid.

✓ Majanduses on praegu nukrad ajad: majanduslangus kestab juba mitu aastat ja tulevikus on palju ebaselget. Kuid teisest küljest võib just selline aeg olla sobiv uueks töusuks valmistumiseks.

See on täiesti kindel! Kui küsitakse, kas me nüüd vajamegi põlvili, siis vastus on, et ei vaju. Eesti ajaloo on ka ainuüksi viimase 30 aasta jooksul olnud raskemaid aegu.

Praegune eripära on see, et majanduses toimuv ei ole lihtne, ühest põhjustest tulenev muudatus. Sõda on küll suur katalüsaator, aga see pole ainus mõjutaja. Maailmamajandus tervikuna on muutumas, nagu ka geograafilised suhted ja logistikaahelad. Lisaks tekivad suured muutused seoses rohepöörde ja digiteerimisega. See raputab kogu maailma majandust.

Olen täiesti veendunud, et me leiame uue hingamise olukorras, kus toimivad majandusharud, mis baseeruvad kõrgema lisandväärtusega tehnoloogiatel. Meil on sellega kohaneamiseks eeldused olemas, aga see võtab natuke aega.

Kõik targad majandusanalüütikud ütlevad, et arvud ei näita päris täpselt hetkeseisu, see on ikkagi rohkem tagasisivaatamine. Praeguse seis tunnetuse saab ikkagi ettevõtjate mõteteviisist ja sellest, milliseid otsuseid nad parajasti teevad. Hiljuti ütles ka Eesti Coop Panga juht Margus Rink, et põhjas on ära käidud ja majandus hakkab august välja tulema.

Käisin eelmisel nädalal mitmetes Tartu tööstusettevõtetes ja enamik neist laieneb. Nad tegelevad väärtusahelas kõrgema poolega ja on oma nišid muutumas majanduses leidnud. Nad ei küsinud majandusministrilt toetusmeetmeid, vaid seda, kuidas nad saavad ise rohkem panustada kutseõppesüsteemi paremaks tegemisse. Sellest on näha, et murdehetk on käes.

Meie roll ministeeriumis ei ole niivõrd sekkuda majandusse, kui võrd töötada selle nimel, et keskkond oleks hea. Ka siin kohtumisel Ida-Virumaa ettevõtjatega oli juhtuks, et regulatiivne ja bürokraatlik pool pressib liiga tugevasti sisse. Me üritame lihtsalt öeldes anda oma panuse, et bürokraatia levikule tekiks mõistlikud piirid ette.

✓ Sel nädalal tuli uudis, et riik toetab Ida-Virumaal viie miljoni euroga kolme ettevõtluse inkubatsioonikeskuse rajamist. Õelge lihtsaks keeles, kuidas need elu Ida-Virumaal paremaks muudavad.

Ida-Virumaa on mulle üks armas kant, kus ma liigun sageli. Aga elan Tallinnas sellises kohas, mis on nüüd saanud tuntuks kui

üks keskpunkte – Kalamajas. Ma kolisin sinna 1996. aastal.

See oli tookord selline veider agul kesklinna lähedal Patarei vangla naabruses. Veidi imelikku rahvast liikus seal, tänavad olid halvasti valgustatud. Kõik paistis üsna kahtlane. Samm-sammult hakkasid seal paljud asjad muutuma ja äkki sai sellest Tallinnas esindusrajoon. Mere juurest Patarei vangla lähedalt jookseb kuni Balti jaamani Vana-Kalamaja tänav, mis oli kitsas ja vastik tänav, kus polnud ruumi ei autodel ega jalakäijatel. Äärmise vajadusest ei liikunud sel tänaval keegi. Nüüd tehti see jalakäijate tänavaks. Kui ma pistan oma koduaknast pea välja, siis ma näen seal kümnete ja kümnete kaupa inimesi lihtsalt jalutamas. See võimaldab seal äri teha, avada kohvikuid ja tekitada mõnusat elukeskkonda.

Samamoodi on nende inkubatsioonikeskustega. Alguses on seal lage maa ja entusiastide toredad mõtted. Aga kui sinna tekib üks füüsiline objekt, kus on võimalik arendada mingit tegevust, siis läheb elu käima. Jõhvis on see seotud eelkõige filmitööstuse ja laiemalt loomemajandusega.

Seal on võimalik nii õppida kui ka oma ideid realiseerida valdkonnas, mis on tegelikult kallid, kuna selleks on vaja heal tasemel tehnikat ja nõnda edasi. See annab nii noortele kui ka vanematele inimestele, kes tahavad ümber õppida, uues põnevas valdkonnas tegutsemise võimaluse oma kodukandis. Selleks ei ole vaja sõita Tallinna.

✓ See võib Jõhvi kanti tuua ka mujalt inimesi, kes tahavad end teostada loomemajanduses.

Kindlasti. Ma olen täiesti veendunud, et ühel hetkel need trendid muutuvad, võib-olla mitte hooga kohe 180 kraadi. Aga ma näen juba praegu osas piirkondades, et varasem vool Tallinna hakkab tasapisi ümber pöörama.

Kui siin Jõhvis on võimalik pakuda inimestele sellist keskkonda, kus saab end realiseerida, siis see on supertore. Pealegi, seda otust, et selline keskus peab Jõhvi tulema, ei teinud mina. See on ikka kohaliku rahva mõte, et see võiks olla tulevikus Jõhvi tugevus ja eristumine.

Narva tehakse selline inkubatsioonikeskus rohkem tehnoloogiapõhiselt.

Kas see kõik õnnestub või mitte, näeme. Aga see on kindlasti tubli samm selles suunas, et luua siia kindlate valdkondade tõmbekeskus, mis tõmbab enda ümber elu käima. Luua sellised tänavad, kuhu inimesed tahavad tulla, selle asemel et vaadata kogu aeg kodus televiisorit.

✓ Üsna üle kivide ja kändude on Ida-Virumaal seni läinud kortermajade renoveerimine, olgugi et toetuse tingimused on soodsamad kui mujal. Riigikogu liige Arvo Aller, kes on ka Jõhvis 110 korteriga maja ühistu eesotsas, rääkis hiljuti

Tiit Riisalo sõnul on praegusel keerulisel ajal oluline anda riigi poolt ettevõtjatele investeerimisjulgest. MATTI KÄMÄRÄ

parlamendi kõnetoolis, et nende maja täielik renoveerimine maksab 1,8 miljonit eurot. Ka kõigest 30protsendilise omaosaluse korral on vaja panustada üle poole miljoni euro, aga maksimaalne summa, mida pangad on nõus neile laenama on 125 000 eurot, kuna maja asub Jõhvis, kus kinnisvara väärtus on ligikaudu seitse korda madalam kui Tallinnas. Kuidas sellist punnseisu lahendada, et praegu Ida-Virumaa kortermajade renoveerimiseks saadaval olevad rohkem kui 9 miljonit eurot kaotsi ei läheks? Sellele ei ole joostud kaugeltki sellist tormi nagu varasematele märksa suurema omaosalusega üleriigilistele toetustele, kus raha on otsas olnud juba esimese päevaga, mil need meetmed on avanenud.

Eesti rekord sellel alal on üks minut ja 32 sekundit. Selle ajaga sai jagatud 19 miljonit eurot korterelamete renoveerimise toetuseks.

Kui mul oleks hea vastus, siis ma ütleks seda. See probleem tuleb kinnisvara madalast väärtusest selles piirkonnas. Üks lahendus võib olla selles, et kui pangad ei julge laenu anda, siis KredEx võib garanteerida laenu. Aga see jällegi maksab natuke. Kuid seda võimalust tasuks uurida.

Aga tasub mõelda, et see on ikkagi väga hea pakkumine, kui 70 protsenti maja renoveerimise kulu saab katta toetuse abil. Kui seda toetuse määra veelgi suurendada, siis see läheks juba üle piiri. Varem või hiljem tuleb kortermaju nagunii renoveerida hankimata, mõistlik oleks ju teha seda võimalikult suure toetuse abil. Ma pidin Tallinnas 15 aastat tagasi osale oma maja inimestele samuti kõvasti selgitama, et renoveerimise tulemusel nende vara väärtus tõuseb ja kommunaalkulud vähenevad.

✓ Rääkisite läinud suvel, et tuleks tõsiselt vaadata ka seda, kas Kotka-Sillamäe laevaliini taasavamiseks on äkki nüüd aeg küps. Sillamäe linn tellis tasuvusuuringu, millest selgus, et see laevaliini nõuaks nii Eesti kui Soome poolelt kokku aastas ligikaudu kuus miljonit eurot toetust. Kas te peate sellisel juhul laevaliini avamist põhjendatuks?

Kevadell peaks valmima ka Soome uuring. Vaatame siis koos nendega sellele tervikpildile otsa ja räägime läbi, mida nemad sellest arvavad. Oluline on hinnata, milline oleks selle laevaliini laiem mõju mõlema riigi majandusele, maksutuludele ja piirkondlikule arengule.

Julgustaksin kõiki Ida-Virumaa ettevõtlikke inimesi õiglase ülemineku fondi võimalusi kasutama, et luua selle toel uusi ettevõtteid või laiendada olemasolevaid.

Ettevõtjate suurinvesteeringud

Suurinvesteeringute toetusmeede on õiglase ülemineku fondi suurim toetusmeede, mille suurus on 153 miljonit eurot.

Selle eesmärk on Ida-Virumaa majanduse mitmekesistamine, uute suuremahuliste investeeringute toetamine ja uute töökohtade loomine. Meetmest saavad toetust taotlema nii väikesed, keskmised kui suured ettevõtted. Toetusmäärad ulatuvad 25-45% investeeringute mahust, toetussummad algavad poolest miljonist ja ulatuvad u 20 miljonini projekti kohta. Toetuse lõplik suurus sõltub projekti ja ettevõtte suurusel, loodud töökohtade arvust jm parameetritest.

Väikeettevõtjate investeeringud

Kõigil ettevõtetel ei ole ambitsiooni maailma vallutada. Mõni tahaks lihtsalt osta uue tööpingi, mõni suurendada käivet 20% või osta vajaliku tarkvara. Need on kõik selged, käegakatsutavad vajadused ning neile mõeldes ongi käivitatud ÕÜFi vahenditest väikeettevõtjate investeerimistoetus, mille suurus on 15 miljonit eurot. Toetussummad jäävad vahemikku 30 000 - 500 000 eurot ning toetusmäär ulatub mõnel juhul lausa 80%ni. Hiljuti uuenduskuuri läbinud meetmes on nüüd abikõlblikud nii seadmete ost kui ehitustööd, samuti toote- ja protsesside arendus.